

Notitie voordracht Auto Pers Club 21 juni 2018

Rob Dijkman, advocaat en belastingadviseur

Geacht bestuur, geachte leden,

Dit is de derde keer dat ik het genoeg heb om uw jaarvergadering toe te spreken en er tekenen zich al twee tradities af.

Traditie 1. Ik bezoek uw website, benieuwd om te zien of mijn praatjes van de voorafgaande jaren inmiddels op de site gezet zijn, zodat u mijn hopelijk wijze woorden nog eens na kunt lezen. De traditie wil dat dat niet het geval is en dat mijn gegevens op de site ook niet te vinden zijn. Gelukkig wordt de traditie gerespecteerd en was dat ook dit jaar het geval. Volgend jaar kan dat anders zijn want, O vreugde, er is een nieuwe site in de lucht, waarop vermeld wordt dat er een advocaat aan de vereniging verbonden is. Dat was op de oude site ook al zo, maar daar werd ja eerlijk, verwezen naar een advocaat die naar ik heb begrepen de praktijk een aantal jaar geleden heeft neergelegd. Niet dat mijn contactgegevens al op de site staan, maar dat is hopelijk een work in progress.

Misschien komen in die lonkende toekomst ook de Pdf's van mijn praatjes in uw bezit en dit is het bruggetje naar de tweede traditie: ik kijk op de site van de Geschillencommissie auteurscontractenrecht, waarover ik in mei 2016 met u sprak. In 2016 was er 1 zaak, die niet tot een beslissing leidde. In 2017 worden 5 zaken gemeld, waarvan er 3 zijn ingetrokken en op 2 nog niet beslist is. Er zijn geen voorbeslissingen of tussenbeslissingen. Over die uit 2016 is geen nieuws. Het is te kort door de bocht om nu al te menen dat de geschillencommissie auteursrechtencontracten niet in een brede maatschappelijke behoefte voorziet, daarvoor is het nog te vroeg, maar veel indruk maakt het niet.

Genoeg hierover, laat wij overgaan naar het onderwerp van vandaag. U heeft vast meegekregen dat op 25 mei 2018 de Algemene verordening gegevensbescherming in werking is getreden en dat per gelijke datum de Wet bescherming persoonsgegevens is ingetrokken. Over de AVG wil ik het met u hebben.

De AVG biedt bescherming bij het verwerken van persoonsgegevens. Verderop vertel ik daar wat meer over. Inhoudelijk brengt de AVG geen

heel grote wijzigingen hoewel meer gegevens onder het begrip “persoonsgegevens” vallen, maar het is vooral bureaucratische wetgeving van ongekende klasse. Het belangrijkste lijkt een beetje cynisch gezegd, niet de bescherming van persoonsgegevens, maar dat alles is vastgelegd. Dat heet transparantie.

De AVG heeft aan de beschermende kant betrekking op personen en wel heel specifiek op gegevens die naar identificeerbare personen kunnen leiden: de persoonsgegevens. In uw branche: het ontwerp van een auto of informatie over een auto worden niet door de AVG geraakt, maar een kenteken wel. Maar ook een IP adres, zakelijke telefoonnummers, MAC adressen, locatiegegevens, de ritgegevens van een bedrijfsbus of auto en natuurlijk, maar dat zal niet verbazen en is ook niets nieuws, namen, adressen en foto's, telkens wanneer het specifieke gegeven eventueel in combinatie met andere gegevens kan leiden naar een persoon. Om de zaak eenvoudig te houden, van die persoon hoeft de naam niet per sé bekend worden, als de persoon maar identificeerbaar is.

Er zijn ook nog bijzondere persoonsgegevens waarvoor bijzondere regels gelden en dat zijn de categorieën: ras of etnische afkomst, politieke opvattingen, religieuze of levensbeschouwelijke overtuigingen, lidmaatschap van een vakbond, genetische gegevens, biometrische gegevens, gezondheidsgegevens en gegevens met betrekking tot iemands seksueel gedrag of seksuele geaardheid. Deze gegevens mogen in principe niet verwerkt worden. Er zijn wel uitzonderingen op en dat zijn er nogal wat maar de gemeenschappelijke criteria voor al die uitzonderingen zijn dat er uitdrukkelijk toestemming moet zijn gegeven en dat de verwerking noodzakelijk is in verband met de behartiging van wettelijke of erkende maatschappelijke belangen.

Onder de Wet bescherming persoonsgegevens was het begrip persoonsgegeven beperkter, daar was het criterium of de gegevens naar de naam van een persoon konden leiden. Onder de AVG is bijvoorbeeld een IP adres voldoende identificatie, je heet 192.168.8.9.

Voor uw beroepsgroep zullen de persoonsgegevens waarschijnlijk vooral betrekking hebben op uw gesprekspartners en informanten bij autobedrijven, importeurs en fabrikanten, maar ook op automobilisten en andere personen met wie u beroepshalve contact hebt. Uw al dan niet digitale adressenboekje valt onder de AVG, maar ook uw archief aan artikelen waarin personen herkenbaar worden aangeduid.

Wie moeten zich aan de AVG houden: vrijwel iedereen, waaronder begrepen overheden, organisaties, bedrijven, stichtingen, verenigingen, eenmanszaken en ZZP'ers, noem maar op. Particulieren vallen er in principe buiten, maar niet als ze bijvoorbeeld een beveiligingscamera aan hun

woning hebben die een gedeelte van het verkeer op de openbare weg vastlegt, of wanneer ze hun familiestamboom op het internet zetten. Een particulier die dat doet valt onder de AVG en moet aan de wettelijke verplichtingen voldoen.

Voor degenen onder u die niet alleen journalist zijn, maar ook uitgever zijn of een website er op nahouden, leidt de invoering van de AVG tot behoorlijk wat verplichtingen, tenzij de website niet meer is dan een eenvoudig uithangbord. Ik ga er vanuit en ik zeg dat niet zo vaak maar nu wel, gemakshalve, dat die leden zich voldoende geïnformeerd weten en de noodzakelijke maatregelen getroffen hebben. Als een website niet interactief is hoeft het ook geen https site te zijn en volstaat het wanneer op de site een privacyverklaring is opgenomen.

De AVG is van toepassing op iedere verwerking van persoonsgegevens. Het opschrijven van een telefoonnummer is verwerking. Het maakt niet uit of de verwerking op papier of digitaal is. Het uitgangspunt is dat persoonsgegevens niet verwerkt mogen worden, behalve wanneer daarvoor een geldige reden is, de wettelijke grondslag. Er zijn er zes en er moet aan tenminste één voldaan zijn. Het rijtje is toestemming van de betrokken persoon, noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst met de betrokken persoon, noodzakelijk voor het nakomen van de wettelijke verplichting, noodzakelijk ter bescherming van de vitale belangen, algemeen belang of openbaar gezag of ter behartiging van gerechtvaardigde belangen. Op de site van de Autoriteit persoonsgegevens worden die wettelijke grondslagen uiteengezet.

De AVG gaat uit van een bijna virtuele werkelijkheid, waarbij heel veel mag mits het kenbaar is en bijna alles mag met gegeven toestemming. En met dat laatste is ook het meest lastige gedeelte aan de orde: de verwerker moet kunnen bewijzen dat hij toestemming heeft: wie zwijgt stemt toe is niet van toepassing. Betekent dat, dat wanneer u een artikel schrijft over bijvoorbeeld een autorally waarbij deelnemers herkenbaar met een auto met zichtbaar kenteken of rallynummer gefotografeerd worden die in uw artikel worden afgebeeld, u van alle zichtbare coureurs toestemming moet hebben? Nee gelukkig niet. In de AVG is in de preambule vastgelegd: (153) *“Voor de verwerking van persoonsgegevens enkel voor journalistieke doeleinden ... moeten afwijkingen van of uitzonderingen op een aantal bepalingen van deze verordening worden ingesteld, teneinde indien nodig het recht op bescherming van persoonsgegevens te verzoenen met het recht op de vrijheid van meningsuiting en van informatie, zoals dat in artikel 11 van het Handvest is vastgelegd. Dit dient met name te gelden voor de verwerking van persoonsgegevens voor audiovisuele doeleinden en in nieuws- en persarchieven.”* en aan het einde daarvan: *“Gelet op het belang van het recht van vrijheid*

van meningsuiting in elke democratische samenleving, dienen begrippen die betrekking hebben op die vrijheid, zoals journalistiek, ruim te worden uitgelegd.”

Ook zijn bepalingen opgenomen om dit inhoud te geven, art. 86 lid 1: *“De lidstaten brengen het recht op bescherming van persoonsgegevens overeenkomstig deze verordening wettelijk in overeenstemming met het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie, daaronder begrepen de verwerking voor journalistieke doeleinden ...”*

en lid 2: *“ Voor verwerking van persoonsgegevens voor uitsluitend journalistieke doeleinden ... stellen de lidstaten uitzonderingen of afwijkingen vast van (mijn woorden) deze verordening, indien deze noodzakelijk zijn om het recht op bescherming van persoonsgegevens in overeenstemming te brengen met de vrijheid van meningsuiting en van informatie.”*

De AVG is een verordening en heeft anders dan een richtlijn directe en rechtstreekse werking en hoeft niet omgezet te worden in een nationale wet om van toepassing te zijn.

Dat neemt niet weg dat om de AVG goed te laten werken er wel een uitvoeringswet van kracht is geworden. Nederland heeft echter gemeend dat voor een aantal onderwerpen zoals het arbeidsrecht en de journalistieke, academische, artistieke of literaire uitzonderingen geen nadere wetgeving noodzakelijk is. Terzijde merk ik op dat in art. 25 van de Uitvoeringswet wel een uitzondering is opgenomen voor de bijzondere persoonsgegevens die voor historisch wetenschappelijk of statistisch onderzoek gebruik worden.

Daarmee is de AVG voor de journalistiek dus het wettelijk kader. Betekent dat dat u als journalist een vrije jachtakte heeft? Nee niet helemaal want de beginselen van de AVG zijn wel van toepassing.

Dat geldt bijvoorbeeld voor het beginsel van gegevensminimalisering. Er mag aan persoonsgegevens niet meer worden vastgelegd en bewerkt dan noodzakelijk voor de uitvoering van de specifieke taak. Als u met een contactpersoon een afspraak heeft om informatie voor een artikel te verzamelen, dan moet u zich afvragen of dat (volgens de AVG) schriftelijk moet worden vastgelegd en hoelang u de NAW-gegevens van die persoon gaat bewaren.

U bent ook als journalist wel verplicht om de persoonsgegevens waarover u beschikt te beveiligen. Bij een traditioneel adressenboekje is dat nog lastig. Bij een digitaal adressenboek zal dat misschien makkelijker zijn, maar er zijn al schrijvers die menen dat een enkel wachtwoord onvoldoende is

en dat voor alle digitale bestanden dubbele authenticatie noodzakelijk is om aan de verplichtingen te voldoen.

Een andere verplichting uit de AVG waaraan u onder omstandigheden zult moeten voldoen is het desgevraagd aan een persoon verstrekken welke informatie u over hem hebt vastgelegd. Als u met die persoon een contractuele relatie heeft, bent u ook verplicht om die informatie aan een derde, de opvolger in de relatie, over te dragen. Dat is volgens mij met inbegrip van bijvoorbeeld de artikelen die u geschreven heeft. Dat doet niet af aan uw auteursrecht, maar zal ongetwijfeld vreemd voelen.

Als advocaat stemt het mij tevreden dat de wetgever zowel Europees als nationaal, niet ophoudt stof voor jurisprudentie te bedenken en in te voeren, waarbij het natuurlijk triest is dat vervolgens advocaten de schuld krijgen dat het allemaal zo ingewikkeld geworden is.

Ik dank u voor uw aandacht en treed volgend jaar graag weer op.

Rob Dijkman

robdijkman@dijkmanlaw.nl

06 53796811

www.dijkmanlaw.nl